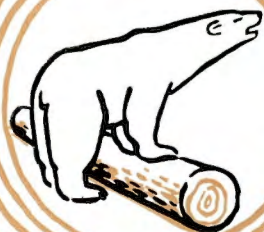

Ranheims-

NYTT

For full kraft -

MARS 1967

NR. 1 - 12. ÅRGANG

Igangkjøringsdagen for P.M. VI

Fra venstre: overing. Holmsen, Nebb, dir. Th. Overwien, overing. Høy, Thune.

INNHold

	side:
P.M. VI	1
Av Ranheim Papirfabriks historie	6
Hyggelig besøk	8
Arsberetning for Saltøya 1966	10
Bjarne Loraas	12
Vernearbeidet	13
40 års medlemsskap	15
Litt omkring trygder ..	16
Skyteskivene fra Namdalen	18
Protokoll	19
En jordlapp	20
Besøk på Fiborgtangen.	23
Personalia m. m.	

Omslagsbildet:

*Maskinfører Thor Larsen
kontrollerer masseinnkjøringen på T.V.-skjermen på P.M. VI.*

Redaksjonskomiteen:

*Th. Overwien
Eivind Ahlberg
Tormod Barstad
Tor Schjetne
Torodd Ronces*

Redaktør:

Brynulf Moksnes

Bedriftsavis for A/S RANHEIM PAPIRFABRIK RANHEIM

P. M. VI

I Ranheims-Nytt nr. 2 1965 er P.M. VI beskrevet. Den gang eksisterte ikke maskinen i sin helhet på papiret engang, men etter hvert tok den form, først på tegnebrettet og siden i de forskjellige verksteder. Til slutt begynte delene å føye seg sammen i nybygget, og så 14. desember 1966, snaue 2 år etter at kontrakten med Thune var undertegnet, skulle maskinen få vise om den hadde de egenskaper konstruktørene gjennom sine beregninger mente å ha utstyrt den med.

Det var en kosmopolitisk og meget tallrik forsamling som bivuadet begivenheten, ikke som innbudne gjester, men som medansvarlige for resultatet.

Maskinen er riktignok bygget av A/S Thunes Mekaniske Værksted, men en rekke andre firmaer har også levert sine bidrag.

Driften f. eks. er levert av NEBB i samarbeide med moderfirmaet Brown Boveri & Cie i Sveits, l.pressen av Mills & Paugh Limited, England, hetten og ventilasjonsanlegget av Alfsen og Gunderson A/S, rullmaskinen av Jagenber-Werke AG, v.-Tyskland, ved Alfsen og Gunderson A/S og Clupak-anlegget av J.M. Voith GmbH

v.Tyskland ved P. A. Ellingsen A/S. Videre har Black Clawson International Ltd, England, ved Paus & Paus A/S levert skiveraffinørene, og filteret, som virker som fortrykker og gjenvinningsaggregat for fiber i bakvannet, kommer fra A/S Myrens Verksted.

Praktisk talt alle disse leverandører og deres representanter hadde sine folk tilstede for å bistå under igangkjøringen. Maskinen er utstyrt med et temmelig komplisert system av regulerende elementer som skal muliggjøre en effektiv kontroll med selve produksjonsprosessen. Ville nå de enkelte deler virke som de skulle? Selv om man på forhånd hadde gjennomprøvet systemet etappevis, var det naturligvis meget spennende om alt ville klaffe, slik at det virkelig ville komme papir frem til opprullingen. Og så, etter noen timers hektisk innsats, begynte de første metrene papir å vikle seg opp på tamburen, mens kameraene innfanget begivenheten.

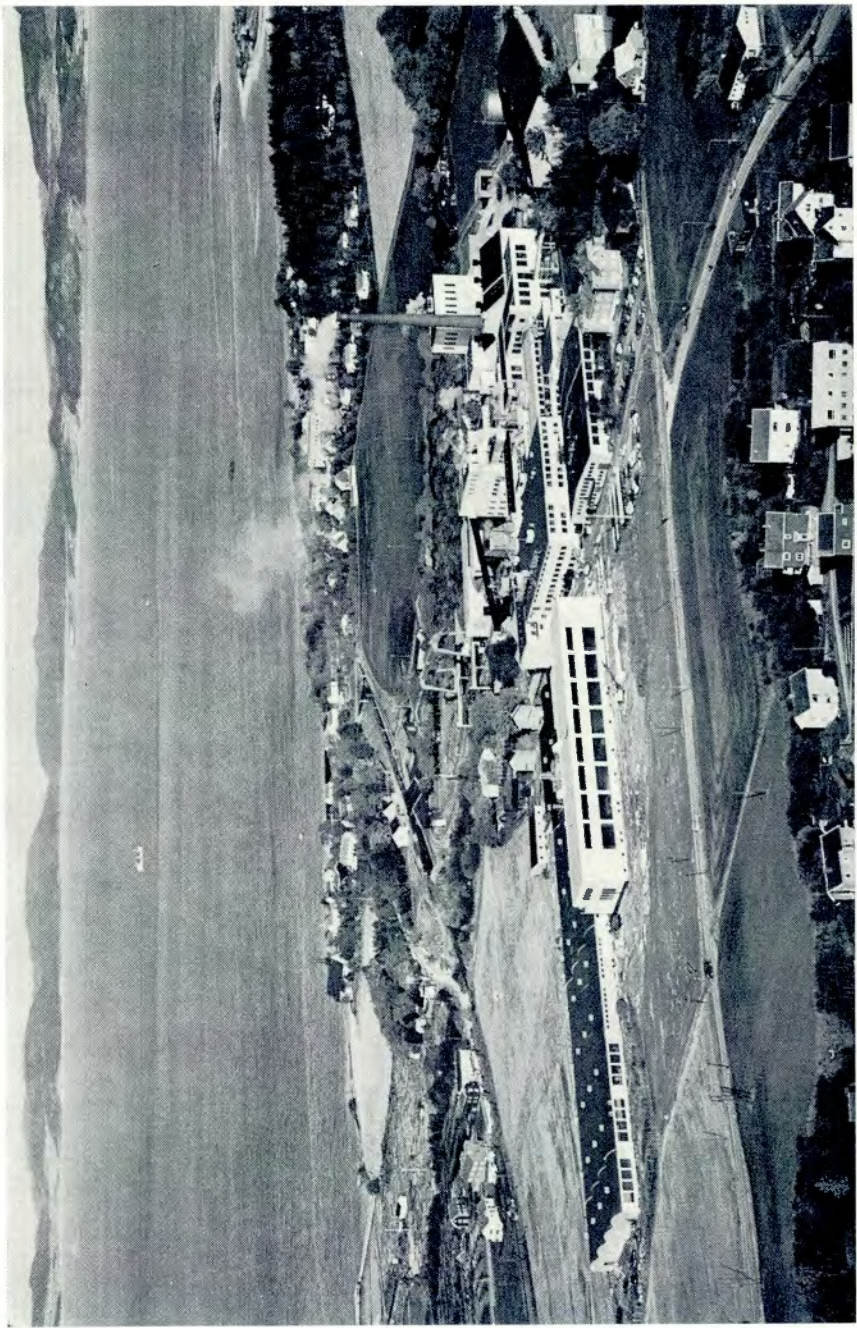
Vi har nå vel 2 måneders erfaring, og hva er så vårt inntrykk av maskinen? Er våre forventninger blitt innfridd? Vi må vel kunne si at maskinen holder mål produksjonsmessig både når det gjelder kvantitet og kvalitet. Men det er nå engang så at en papirmaskin er en innretning som krever individuell behandling. Det gjelder å komme på fortrolig fot med den og bli klar over hva den krever for å komme i godlag og yte sitt beste.

Det har i denne tid vært et godt samarbeide mellom drifts.ing. og lab.sjef med drabanter og betjeningen, og resultatene har ikke uteblitt. Produksjonstallene har forlengst distansert P.M. V's, og kvaliteten er kommet godt opp. Men fremdeles vil det være nødvendig med noen justering og trimming, også av den grunn at salgsavdelingen har sine beskjedne ønsker om å få prøvet diverse spesifikasjoner og kvaliteter.

Når vi kan si at utviklingsarbeidet er avsluttet, skal vi komme tilbake med en nærmere beskrivelse av maskinen og dens muligheter.

A. M.

Ranheim Papirfabrik med den nye maskinhallen for P.M. VI midt på bildet i forgrunnen.

P. M. VI

P.M. VI, Den første masse kommer inn på vira.

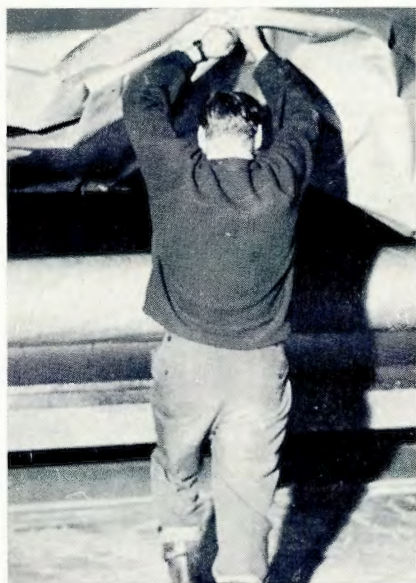
*Gjennom pressen
og inn på
tørkesylindrene.*

*Gjennom
clupak-partiet.*

Her er det mange som venter — blir det papir?

Det første papir kommer fram til opprullingen.

Og her er papiret inne på den første «tambur»

Av Ranheim Papirfabriks historie

(Forts. fra nr. 4 1966)

1909. — Som nevnt foran besluttet direksjonen i september 1908 å innlede underhandlinger om et større ihendehaverlån. Stillingen var ikke konsolidert ved utvidelsen av aksjekapitalen og ved lånet av januar 1908. I begynnelsen av 1909 ble det blant annet klart at nybygningene og utvidelsene av fabrikken var blitt ca. kr. 200.000 dyrere enn etter overslagene. Overskridelsene skyldtes at alle bygningene, etter direksjonens senere bestemmelse, var blitt bygget for utvidelse til en produksjon av 9000 tonn mot kalkylens 6000 tonn.

For å ha et grunnlag for finansieringen, ble det i januar 1909 holdt *en takst over alle eiendommer og anlegg*. Takstnemnda bestod av murmester F. G. Gundersen, ingeniør Joh. Fr. Lied og ingeniør A. Nørbech-Olsen. De gav 18. januar 1909 denne verdsettelse:

Eiendommen alene uten tilbehøret av maskiner og inventar	kr. 1.290.000
Det nevnte tilbehør alene uten forbindelse med eiendommen . . . »	700.000
Eiendommen i forbindelse med tilbehøret . . »	2.400.000

På generalforsamling 16. mars 1909 ble det besluttet vedkommende *refinansieringen*:

1. Reservekontoen på kr. 125.000 overførtes til utbyttekonto, som derved steg til kr. 150.000, som igjen overførtes til kapitalkonto og der ble utstedt nye aksjer for beløpet, hvorved aksjekapitalen ble kr. 525.000.
2. Ytterligere utvidelse av aksjekapitalen til kr. 1.050.000 under den forutsetning at A/S Meraker Brug tegnet kr. 350.000 og van Severen kr. 175.000.
3. Det skulle opptas et ihendehaverobligasjonslån på kr. 1.200.000 til

en kurs av 96½ %, ordnet ved Drammens Privatbank med pant i selskapets eiendommer og med garanti for kr. 800.000 fra Meraker Brug og kr. 400.000 fra van Severen.

Ved den endelige ordning ble pkt. 2 forandret dithen at Meraker Brug tegnet aksjer for kr. 450.000 og van Severen for kr. 225.000.

Dette finansielle grunnlag ble stående uforandret til 1920. — Direksjonen valgte til formann J. C. Juel etter Elias Klær. Juel var kontinuerlig formann til 1927. — I slutten av året ble Ranheimsskogen utskilt som eget aksjeselskap, frasolgt Ranheim for kr. 25.000, aksjekapital kr. 5000, obligasjonslån kr. 20.000. — Bestyrelsen bestod av Juel, Solberg og Fearnley.

Nybygninger. For papirfabrikken var alle moderniseringsarbeider fullført ved begynnelsen av 1909, for cellulosefabrikken vedkommende gjenstod to ledd, som begge stod i forbindelse med overgangen til bruk av bakved, nemlig nytt huggeri (med 4 flishuggemaskiner) og losseanlegg for opptaking av flisved fra lektere. — Da disse anlegg også var ferdige viste sluttoppgraden at det siden overtagelsen var påkostet:

Cellulosefabrikken	kr. 310.000
Papirfabrikken »	460.000
	kr. 770.000

Vedforsyningen. — Ranheims årlige vedbehov på det tidspunkt kunne ved full drift av maskinene settes til en størrelsesorden av 35.000 norske favner, enda behøver vi bare å regne med denne enhet. Meraker Brug og van Severen antokes å kunne levere ¼ derav, henholdsvis 18.000 og 9000 favner. Resten måtte komme fra fjorddistriktene og Sverige.

Det var for Ranheim vel og bra å være sikret fra Meraker Brug og van Severen råstoff til en så høy prosent som 75 av totalbehovet. Men til hvilke

priser? — I direksjonsmøte 16. mars påpekte disponent Lundberg at hvis Ranheim skulle overta Meraker Brugs vedbeholdning pr. 1. januar 1909, ca. 22,675 favner, for kr. 398.274 pluss omkostninger, måtte han fraskrive seg ansvaret for resultatet av driftsåret 1909, når veden måtte beregnes til ca. kr. 20 pr. favn. — Fra 1. jan. 1909 hadde disponent Lundberg overtatt alle kjøp av ved til Ranheim. Årets pris ble tilslutt fastsatt til kr. 13,75 pr. favn levert Ranheim kai, kr. 14,00 levert Ranheim jernbanestasjon.

Vi befinner oss i de år da denne setning etter hånden slo igjennom for industrien, deri innbefattet norsk treindustri: «Industriens problem er utnyttelsen av avfallet». — Hittil hadde denne utnyttelse i skogindustrien omfattet avfallet fra skogen i form av småvirke. Men et annet og like stort kvantum avfall var ennå ikke tatt i bruk ved Ranheim: avfallet fra sagbrukene, *bakveden*. — Det må ha vært ved disse tider at det ble klart for ledelsen av Ranheim at det ble for dyrt å bruke granslip til gjengs pris til sulfatpapir, og at man måtte legge om driften til bruk av bakved så langt som mulig. — I april 1909 bestiltes 4 nye huggemaskiner. Bakved ble midtsommers kontrahert fra van Severen, Thams, Verdalsbruket, Meraker-Hommelvik, Bangdalsbruket, men første levering kan ikke sees å ha funnet sted før i november. Bakveden kom det år ikke til å utgjøre mere enn 7 % av den samlede råstoffmasse.

Driften forøvrig: Cellulosefabrikken laget 6414 tonn cellulose til en produksjonspris av 10 kr. lavere enn 1908 pr. tonn. — Papirfabrikken kunne i mars også begynne produksjonen med den nye papirmaskin, og i juni var produksjonen full. Årets samlede produksjon var 5550 tonn pakket papir til en produksjonspris av kr. 194 pr. tonn, for hvilke ble oppnådd kr. 213 pr. tonn gjennomsnittlig fob. Trondheim. Begge fabrikkers resultater var noenlunde tilfredsstillende.

Men det var ikke *papirmarkedet*. Nedgangen i de siste måneder av 1908 fortsatte slik at gjennomsnitts-

prisen for salg var kr. 19 lavere. «Dette tiltrods har fabrikkene bragt et bedre resultat end foregaaende aar — dels paa grund av at produktionsprisen i 1909 var kr. 14,52 lavere pr. ton pakket papir, og dels paa grund av at vi har hatt 2550 tons større produktion. Vi har ogsaa opnaaet at selge hele produktionen.» (Årsberetningen for 1909.)

Total-resultatet for året 1909 var et overskudd på kr. 116.000, hvorav kr. 56.000 til avskrivninger, og 5 % utbytte til aksjonærene med kr. 52.500.

(Forts.)

Hvis en mann ved Kristi fødsel hadde funnet på å låne en venn 1 øre mot gjengs rente og rentes rente, ville han i dag, med det beløp han da hadde tilgode, ha ødelagt hele verdens pengesystem, fortelles det fra pålidelig kilde. Beløpet ville være så stort at selv om alle verdens land slo seg sammen med alle de midler de rådet over, ville de ikke være i stand til å dekke mer enn hva et sandkorn kan dekke av hele jordens overflate!

Det fins ingen håpløse situasjoner. Det fins bare mennesker som ser håpløst på dem.

Anonymus

Hvor vanskelig det er for en rik mann å komme inn i himmelen interesserer oss mindre enn hvor vanskelig det er for en fattig mann å holde seg på jorden.

Milton Gazette

Ingenting er i virkeligheten arbeid hvis du har lyst til å gjøre det.

Sir James M. Barrie

Hyggelig besøk

Direktør Egil Lie med frue

Mandag 20. februar 1967 hadde vi besøk av tidligere driftsing. ved Ranheim Papirfabrik, nåværende teknisk direktør ved Hunsfos Fabrikker, Egil Lie.

Personlig hadde jeg nær kontakt med Lie hele tiden i de ca. 6 årene han var på Ranheim, og jeg syntes det var svært hyggelig å få en prat med ham — friske opp gamle minner og høre om nytt på felles interesseområder.

Jeg stilte mange spørsmål, og han svarte villig på alle sammen.

— Det er nå ca. fem år siden du og din familie forlot Ranheim og det barske trønderklima og flyttet til det blide sørlandet, og dere er vel akklimatisert for lenge siden? Liker de dere godt — og savner du Ranheim noen gang?

— Vi liker oss godt alle sammen og har det bra. Jeg savner mine personlige venner på Ranheim. Jeg savner Trondheim som by med sine særegenheter, sitt miljø og store romslighet.

— Du kom jo til oss direkte fra Høyskolen og trådte dine barnesko

som nybakt ingeniør her. Mener du at du fikk en bra start i arbeidslivet — og fikk du med deg noe fra Ranheim å bygge videre på?

— Grunnlaget — skal jeg si for hele min fremtid — ble jo lagt på Ranheim. Helt fra begynnelsen av fikk jeg tildels store og meget interessante og lærerike oppgaver, og tenker da først og fremst på soda-huset og P.M. V. Jeg fikk god innføring i personalforvaltning og ellers alt som rører seg innenfor en såpass stor, velordnet og tradisjonsrik bedrift som Ranheim Papirfabrik. Jeg vil spesielt fremheve det året bedriften ga meg i Stockholm, som har betydd veldig mye for meg.

— Hva og hvor meget produserer dere på Hunsfos?

— Vi produserer papir av sulfittmasse (altså ikke kraftpapir som på Ranheim), vesentlig tynn emballasje fra 16 til 80/90 gram. Vi har egen celuloosefabrikk som i 1966 produserte 36000 tonn, sliperi som laget 22000 tonn, og vi har blekeri. Ubleket masse lages av gran, og bleket masse av furu. Dessuten bleket masse som

lages av bjørk og asp. I 1966 produserte Hunsfos 61000 tonn papir fordelt på seks papirmaskiner. Vi har tre Yankee (M.G.) maskiner og tre flersylindrede maskiner.

— Hvor mange ansatte og hvilken skiftordning har dere?

— Det er ca. 900 ansatte, og vi har helkontinuerlig drift.

— Hva med rekruttering og opplæring, avvikling av ferie, gjennomtrekk av folk o.s.v.?

— Vi, som de fleste papirfabrikker, har hatt mye gjennomtrekk, men det ser nå ut til å ha stabilisert seg, så jeg regner med en gjennomtrekk på ca. 50 personer i år, og det er lite i forhold til mange andre bedrifter. (Ja, det kan jeg også underskrive.)

Rekrutteringen er det ingen fare med. Som dere på Ranheim driver vi også kursvirksomhet — spesielt for maskinbetjeningen. På grunn av helkontinuerlig drift legger vi opp ferien på en annen måte enn dere på Ranheim. I april måned tar vi inn som ferieavløsere et femte skift (har jo normalt fire skift), og disse avløser da i tur og orden alle sammen.

I papirfabrikken har jeg dessuten tre mann pr. skift som vi kaller førstemannsreserver, og disse er fullgode i alle stillinger fra hollenderi til pakkeri, og rykker inn over alt hele året igjennom. Vi har skiftformenn som dere, men hos oss er det en driftsingeniør og en papirmester for de tre Yankee-maskinene og en driftsingeniør og en papirmester for de tre flersylindrede maskinene. En ordning vi kaller skiftmøter har vi ca. hver sjette uke. På disse møtene er driftsingeniører, papirmestre, formenn og arbeidere tilstede. Her er det møteplikt og da selvfølgelig også betalt for oppmøtet.

— Hva med sosiale goder som f. eks. husbygging, feriehjem, pensjon o.s.v.?

— Når det gjelder husbygging — eller rettere sagt stønad til husbygging for de ansatte — har Ranheim Papirfabrik ydet adskillig mere enn vi på Hunsfos. Arbeiderne har en hytte på fjellet og en ved sjøen. Funksjonærene to hytter (forholdsvis små) ved sjøen. De private pensjonsordninger er jo svært usikker p.g.a.

folketrygden som ennå ikke har tatt endelig standpunkt til dette spørsmålet.

— Hva med papirindustrien helt generelt? Konkurransen med utlandet? Råstoffsituasjonen?

— Ja, dette var vanskelige spørsmål, men jeg tror jeg vil si det slik at papirindustrien i Norge kommer nok til å bestå også i fremtiden, men hvorledes strukturen vil bli er ikke godt å si. Vi er jo allerede nå midt oppe i store forandringer, og konkurransen er så hard at lønnsomhetsgrensen (dekningsbidraget) for de aller fleste papirfabrikker er nådd. Kun intens rasjonalisering og modernisering kan hjelpe oss over den harde kneiken vi har akkurat nå.

Fra vår bedrift kan jeg nevne at vi har vært ute i hardt vær i flere år, og vi har nå på fire år rasjonalisert bort 240 mann, og i samme tidsrom øket produksjonen jevnt og sikkert fra 56000 tonn i 1961 til 61000 tonn i 1966. Ingen arbeidere er oppsagt i dette tidsrommet, men p.g.a. naturlig avgang og andre åtgjerder har vi klart det. Produksjonspremien i papirfabrikken er ca. kr. 2,00 pr. time.

— Er samarbeidet mellom ledelsen og fagforeningen godt?

— Ja, det vil jeg si er det aller beste. Vi har nemlig en utmerket fagforeningsformann og et samarbeidsvennlig styre, så det ville være et større tap om vi mistet fagforeningsformannen enn for eksempel meg.

— Du har jo besøkt Nordenfjeldske Treforedling. Hva synes du om denne storbedriften?

— Det er jo alltid hyggelig å besøke nye bedrifter og få se nye maskiner i drift, og jeg hadde inntrykk av at fabrikken i Skogn bar preg av grundig planlegging i minste detalj. Jeg håper bare at de får solgt det de produserer, for også på avispapirmarkedet er konkurransen knivskarp.

— Er skifting noe problem hos dere, og har dere stort sykdomsfravær?

— Skoft er ikke noe problem, og sykdomsfraværet var i 1966 5 %. (Praktisk talt det samme som hos oss.)

— Har dere bedriftsavis?
 — Ja, men den er ikke på langt nær så bra som Ranheims-Nytt. (Hum-hum) Den heter Hunsfosposten og kommer ikke ut helt regelmessig. Dessuten har vi en stensilert avis, nærmest et informasjonsorgan som kommer når vi synes å ha nok stoff, og det heter rett og slett H.nytt. — Jeg får Ranheims-Nytt regelmessig og gleder meg hver gang jeg får lese om Ranheim.

Nå var klokken gått så fort at skulle vi få se vår nyskapning «Seksa», måtte vi avbryte vår hyggelige samtale. Mitt siste spørsmål ble da etter en rask befarings på seksa.

— Hva synes du om maskinen?

— Maskinen ser pen, oversiktlig og meget tiltalende ut, og jeg håper

dere får megen glede av denne investeringen i årene fremover.

Jeg nevnte at vi hittil har hatt en del barnesykdommer, men det feide Lie bort og sa at det måtte til for å lære maskinen å kjenne til bunns.

Til slutt måtte jeg love å hilse alle venner og kjente ved bedriften, og han ønsket oss alle alt godt i fremtiden og han tilføyde at «dere har det bra på Ranheim, og personlig tror jeg at Ranheim også i fremtiden vil klare å holde seg oppå bølgetoppen — kanskje da mest på grunn av sin spesielle produksjon og godt innarbeidet salgsapparat».

Vi ønsker deg og dine alt godt, Lie, og takk for besøket og sist men ikke minst, velkommen igjen.

Ranheim, den 22. februar 1967

T. B.

Årsberetning for Saltøya 1966

Feriehjemmet Saltøya ble åpnet for ferierende og besøkende den 13. mai 1966, og som vaktmester for sesongen ble ansatt Olaf Kjærulf, Trondheim.

Sommeren ble en skuffelse for oss alle, med dårlig vær og lave temperaturer både på land og i sjø. Feriehjemmet hadde i sesongen et besøk av ca. 400 personer. Et besøk som vi betrakter for å være bra i en dårlig sommer. Det som vi i komiteen savner mest er familiene. Komiteen er fullt klar over grunnen. En familie som skal feriere, har liten lyst på å bo i «dong» som vi sier. Planen om småhytter på Saltøya er fremdeles aktuell, og komiteen vil legge fram to alternativer til å løse dette. Komiteen håper da at fagforeningens styre viser interesse for dette. Komiteen og jeg som den ansvarlige formann for feriehemmet, mener at medlemmene har krav på et feriehem etter tidens krav, og da må det være småhytter.

Komiteen var flere ganger der inne på befarings. Fagforeningsstyret og vi var der 27. august. Vi kom til det

resultat at endel reparasjoner og forandringer må foretas. Stabbursveggen mot vest må bekles. Den er delvis råtnet opp, likedan noen syllstokker. Stabburet må også males. Det skulle ha vært gjort for lenge siden. Taket på forpakterboligen må repareres, pappen er i dårlig forfatning, og tilbygget må fjernes. Takene på «Soløyet» må repareres, ny sten på taket, det er før bare delvis stenedekning, vestveggen mangler maling, ja hele «Soløyet».

Tømmeret som var hugget derinne ble drevet ut av skogen, takket være en kjempeinnsats av vaktmester Olaf Kjærulf. Han sørget også for å få tømmeret fløtet inn til Føttenfjorden, hvor Ranheim Papirfabrikk kjøpte og hentet det.

Kjærulf utførte mye bra arbeide både ute og inne av maling, lakkering og andre vedlikeholdsarbeider.

Nye gardiner ble kjøpt både til «Soløyet» og til hovedbygningen.

Feriehjemmets økonomiske drift i 1966 viser seg å være et år av de beste. Det viser seg at det går an å drive når det blir lagt opp på den rette måte.

Statsbanenes Verkstedforening besøkte feriehjemmet den 28. august. Komiteen ble forespurt om den ville være behjelpelig med opplysninger om hvordan vi drev vårt feriehjem. Verkstedforeningen hadde fått tilbud om kjøp av ei øy ute i Trondheimsfjorden. Vi inviterte verkstedforeningen og vårt fagforeningsstyre til en tilstelning på Saltøya. Gjestene ble svært begeistret for det vakre ferie-hjemmet vi hadde.

Saltøykomiteen innkasserte i år landlott for brislingsteng ved Saltøya. Følgende båter foretok feste i øya: Bergøy, Kvitholmen og Ekilsøy. Den fjerde båten stakk til sjøs uten å vise kjenningstegn. Fartøyet blir sikkert pågrepet senere når den kommer i vårt farvann. Vi må se dette fra den humoristiske side.

Til slutt vil jeg takke de tre som reparerte motorbåten, for utmerket fagarbeide. Det var Jakob Grytbak, Viktor Andersen og Åsmund Halvorsen.

En hjertelig takk til Ranheim Papirfabrik for flagget som de ga feriehjemmet, og for all den støtte og interesse de viser oss.

En takk til vaktm. Olaf Kjærulf for det samvittighetsfulle arbeide han utførte på Saltøya.

Så vil vi ønske alle våre medlemmer og ansatte på Ranheim Papirfabrik hjertelig velkommen på Saltøya til trivelig weekend og ferieopp-hold. Komiteen skal gjøre alt for deres trivsel.

Komiteen siste sesong:

Arne Brekke
Jakob Grytbak
Einar Kvarme
Ivar Myhre
Ove Werkland
Johan Bremseth
Henry Røst Andersen

A. B.

Hovedbygningen på Saltøya

«Soløyet»

Forpakterboligen

Bjarne Loraas forlater Ranheim

Bjarne Loraas

Vi er så vant til å se formann Bjarne Loraas her på bedriften at vi nesten regner ham som en av våre egne. Ikke desto mindre er han når dette skrives i ferd med å pakke snippesken. I mere enn 15 år har A/S Trondhjems Cementstøberi og Entreprenørforretning utført nybyggings- og moderniseringsarbeider på Ranheim, og så å si helt fra begynnelsen av har Loraas hatt ledelsen på arbeidsplassen. Når nå prosjekt P.M. VI er fullført, vil det imidlertid bli en pause i byggevirksomheten.

Loraas er gammel i traden. Allerede i 1922, 16 år gammel, begynte han i faget og firmaet. Hans første jobb var å trille sand og pukk til kisanlegget i Ilsvika, som var under oppførelse. Det var hardt arbeide for en unggutt, men takket være en matpakke av utrolige dimensjoner strakk kreftene til. Etter hvert er det blitt mange steder Loraas har besøkt i egenskap av Cementstøberiets mann. Bl. a. har han vært med på å oppføre bygg i Levanger, Steinkjer, Namsos, Kristiansund N. og Hamar. I 1929 ble han forespurt om han sammen med noen andre ville ta et kurs i konstruksjonstegning etc., og det sa han ikke nei til. Selv om det ble en ganske kostbar fornøyelse (kr. 600 var et ganske anselig beløp den

gang), har han aldri angret på den saken. De kunnskapene han erhvervet seg den gang, ble til uvurderlig nytte for ham i arbeidet, og han ønsker bare at utdannelsesmulighetene hadde vært de samme dengang som de er i dag. Allerede 2 år senere gav kurset resultater, idet han ble arbeidende formann, og siden 1943 har han innehatt formannsstillingen.

Det var således en mann med en solid bakgrunn både når det gjelder kunnskaper og erfaring som 12. aug. 1951 innfant seg på Ranheim for å overta etter gamle formann Vinje. Loraas kom direkte fra Nobø Fabrikker A/S som da var blitt gjenreist etter brannen. Overgangen fra dette flotte anlegg til Ranheims alderstegne bygningskompleks, var i seg selv litt av en påkjenning, så meget mer som det aktuelle oppdrag (oppførelse av ny kokeribygning utenpå den gamle). Ikke kunne sies å høre til de enkleste. Vinje, som selv toet sine hender, hadde foreslått Loraas til jobben, da sistnevnte hadde en viss erfaring fra lignende skumle foretagender i forbindelse med gamle bygninger. Problemene var legio, blant annet måtte grunnvannet pumpes kontinuerlig opp av utgravningen fordi det ikke var mulig å få fall nok til drenering av den elendige grunnen. Loraas tok imidlertid et raskt nivellement, fastslo at det lot seg gjøre og fikk så vannet ut på naturlig vis. De øvrige vanskeligheter ble overvunnet i tur og orden, og bygget kom opp etter planen. Men det var flere prøvelser Loraas skulle gjennom før han kom i gang for alvor. For å komme til måtte han få fjernet jordungene som lå utenfor kokeriveggen, og fikk gravemaskinen til å lempe massen opp på en lastebil. Plutselig kom grabben i kontakt med to kabler og tok død på dem. Loraas styrtet til telefonen og varslet Cementstøberiet som lovet å kontakte Fjæremsfossen og komme ut på røde rapport, hvorefter han begav seg tilbake til åstedet. Om kablene var blitt spenningsløse, kunne ikke det samme

sies om en herre som i iltempo nærmet seg fra motsatt kant. Der stod voltmeterviseren på pigg, og utladningene var tilsvarende. Loraas fikk blant annet høre at det ikke gikk an å komme til Ranheim og bare gå og sove. Denne på sin side gav uttrykk for at hvis saken kom for retten, ville den som hadde anbragt kablene i jordskorpen, utvilsomt bli hengt. Denne muntre replikkveksling i tillegg til de andre gjenvordigheter, overbeviste Loraas om at Ranheim ikke var noe blivende sted, og han erklærte overfor dir. Grøntvedt som litt senere kom innover, at han helst ville pakke sammen og dra sin kos. For en mann som Loraas, hos hvem nøyaktighet, grundighet og pålitelighet er fremtredende egenskaper samtidig som han er samvittighetsfull til det ytterste, var naturligvis denne velkomsthilsen temmelig ufordøyelig kost. Vel, takket være diplomatisk virksomhet på høyeste plan, ble saken ordnet, og Loraas fortsatte.

Det var forøvrig også andre som gav Vinjes etterfølger sin anerkjennelse. Loraas fikk bl. a. høre at den stedlige byggeleder hadde spurt basen for arbeidsgjengen hva det var for en gutonge som gikk omkring og snuste. (Loraas hadde kontrollert noen fundamenter som bedriften hadde støpt og som Cementstøberiet

skulle bygge videre på.) Dette med gutongen, som naturligvis var meget forsmelig, fikk Loraas forresten kvittert for et par dager senere. Da var det en som gratulerte Loraas i byggmesterens påhør. Da denne ville vite hva det gjalt, fikk han opplyst at Loraas' kontrafei stod i avisen i forbindelse med tildeling av medaljen for lang og tro tjeneste. «Så du forstår det er ikke noen gutonge du snakker med», svarte Loraas den forbløffede byggmester da denne sluttet seg til gratulantene.

Nå ja, det varte ikke lenge før man lærte Loraas å kjenne og å sette pris på ham både for hans faglige dyktighet og meneskelige egenskaper. I dag kan han konstatere at han har hatt det beste samarbeide med bedriftens folk og at han med glede ser tilbake på alle disse årene. Vanskeligheter har det riktignok ikke manglet på, og påkjenningen har vært stor mange ganger når kong vinter har gjort sitt beste for å stikke kjepper i hjulene, men det vil helst gå bra. Når Loraas sammenligner det anlegget han tok i øyesyn hin berømmelige augustdag i 1951 med det hans øyne faller på når han kaster et siste blikk på sin arbeidsplass gjennom halvannet decennium, før han drar til nye operasjonsbaser, kan han med rette føle stolthet over sin innsats på Ranheim.

A. M.

VERNEARBEIDET 1966

Verneutvalget har i 1966 bestått av:

Dr. Smith, bedriftslege.

Borge Larsen, arbeidernes repr.

Oddm. Faksvåg, arb.ledernes repr.

Torodd Ronæs, bedriftens repr.

Verneutvalget utførte i løpet av 1966 en vernerunde. Rapport fra runden ble satt opp på vanlig måte og oversendt de enkelte avdelingsledere. Det er hyggelig å kunne notere at alle ledere nå anerkjenner vernearbeidet som en nødvendig faktor, — verneutvalget møter stort sett bare velvilje når de forskjellige spørsmål blir

tatt opp. Det eneste man kunne ha ønsket noe bedre er at det synes å ta litt for lang tid enkelte ganger å få utført de tiltak verneutvalget ber om. Dette skyldes som regel at våre verksteder har ganske hardt kjørt, men hvis ventetiden blir for lang, kan dette føre til at verneombudene går trett, — «det blir ikke gjort noe likevel»-innstillingen fører til passivitet, og vil i det lange løp kunne drepe all vilje til personlig innsats i vernearbeidet. I samme forbindelse kan det dog bemerkes at utvalgets notater for det meste nå består av henstillinger på den sosiale sektor, — de faremessige forhold blir stadig færre.

Vi har i løpet av 1966 hatt seks inspeksjoner fra det kommunale arbeidstilsyn. Arbeidstilsynet kontrollerte bl. a. forholdene på barkeanlegget, hvor arbeiderne ikke var tilfreds med sikkerhetsanordningen. Verneutvalget regner med at det i løpet av våren og sommeren 1967 vil bli ordnede forhold også her når anlegget blir fullført. Arbeidstilsynet var også tilstede ved igangkjøringen av den nye papirmaskinen.

Under et vernemøte i Trondheim 4. 11. 66 deltok tre av utvalgets medlemmer og dessuten vedlikeholdssjef Brun, uteformann Antonsen og Stener Haugen. Blant de emner som ble behandlet på møtet kan nevnes: «Aktuelle spørsmål i forbindelse med bruk av sveise og skjæreutstyr» og «Sikker ekstern og intern transport».

Verneutvalget ordner de fleste av sine ting uformelt, og det har bare vært holdt to formelle møter i 1966. Samarbeidet innen utvalget har vært godt, og det er grunn til å fremheve hovedverneombudet B. Larsens positive innsats på alle måter. Han gikk på egen hånd sine runder for å kontakte de forskjellige verneombud, og mange mindre saker ble derved ordnet under hånden og kom ikke til utvalget for behandling.

Oversikt over skader og fravær i 1966 sammenlignet med tidligere år:

1962:	39 skader	902 frav.dgr.
1963:	43 »	533 »
1964:	47 »	1194 »
1965:	34 »	767 »
1966:	32 »	400 »

Som det vil fremgå ble 1966 ytterligere et hakk bedre enn 1965, som vi betraktet som et godt år vernemessig. Hvorvidt den offensiv vi hadde propagandamessig primo 1965, med kurs for verneombudene og arbeidslederne, har ført til den stadige fremgangen, det skal være usagt, men en viss vekt må nok tilskrives økt interesse på grunn av bedre informasjon og derav bedre samarbeid.

I alt hadde arbeiderne 1.147.807 arbeidstimer i 1966, og hvis vi regner 8 timer pr. fraværsdag, hadde vi i løpet av forrige år 0,3 % fravær på grunn av skader, og det er et tall vi skal være meget fornøyd med.

Oversikt over hvordan skadene inntraff og skadet kroppsdel:

Gli, snuble, falle	3 skader
Betjening av maskin	8 »
Bruk av håndverktøy	3 »
Gjenstand falt	3 »
Under transport	6 »
Under løft	5 »
Andre årsaker	4 »
Finger og håndskader	9 »
Arm og skulder	2 »
Hode	8 »
Kropp	3 »
Ben, fot, tær	10 »

Som tidligere er det hånd- og ben-skader som dominerer, bl. a. «spiste glitten» på P.M. II sine fingertupper også i 1966. En del av fotskadene kunne ha vært unngått hvis vernesko hadde blitt benyttet. I løpet av året ble det gjennom bedriften solgt 24 par — et tall vi gjerne skulle hatt mye større.

Vernelederen

In memoriam

Didrik Hoff, født 22. juni 1896. Død 2. november 1966.

Johan Johansen, født 4. august 1911. Død 28. februar 1967.

40 års medlemsskap

Fra venstre: Ole Stene, John Forbord, Riborg Skogmo Hoff, Monrad Gulliksen, Oskar Bjørnstad, Sverre Andersson og Gustav Andersson.

Ved en festlig tilstelning i Folkets Hus på Ranheim 4. februar, ble 10 medlemmer av Ranheim Arbeidsmannsforening tildelt hedersmerket for 40 års sammenhengende medlemskap.

De 10 var følgende:

Bernhard Larsen

Ole Stene

Monrad Gulliksen

Sverre Andersson

Gustav Andersson

John Forbord

Olaus Antonsen

Einar G. Paulsen

Oskar Bjørnstad

Riborg Skogmo Hoff

Sekretær i Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Rolf Hauge, var tilstede og foretok utdelingen av merkene. Herr Hauge rettet en takk til jubilentene for den store interesse de hadde vist for sin organisasjon, og han fremhevet særlig den solidaritet og trofasthet som disse medlemmene hadde vært eksponenter for.

Ellers kan det nevnes at det ble servert middag og at filmen «Trondheim en by i vekst», ble vist. Kort sagt en meget vellykket tilstelning.

Før på dagen hadde herr Rolf Hauge sammen med styret i Ranheim Arbeidsmannsforening foretatt en rundtur i bedriften, og Hauge uttrykte sin begeistring for særlig den nye maskinhallen til P.M. 6. Rundturen ble avsluttet med bevertning med overing. Møller som vert.

Dagen etter hadde sekretær Hauge møte med foreningens tillitsmenn, og en rekke viktige saker ble da drøftet.

Ranheim den 24. februar 1967

Litt omkring trygder - ytelser - skatter

Enhver av oss kan vel synes å ha fått mere enn nok av dette tema i dagspressen det siste året i forbindelse med innføringen av Folketrygden.

Likevel kan det være av interesse å se hvordan det nye trygdesystem i praksis virker inn på våre trygde- og skattetrekk på de forskjellige inntektstrinn, samt hva vi får igjen i form av ytelser. Vi har jo nå noen måneders erfaring med hvor mye vi trekkes, men noen kommentarer kan kanskje være på sin plass.

For det første har vi merket at selve trygdekassetrekket er redusert fra nyttår 1967. Dette skyldes at den tidligere alderstrygdavgiften nå dekkes av avgiften til Folketrygden samt at pensjonsavtalen — FTP — er bortfalt. Til sammenligning med i fjor gjengis følgende tall (gjelder for arbeidere):

Inntekt Medl.pr. pr. uke	11000—14000 Kr.	14000—18000 Kr.	18000—25000 Kr.	25000—32000 Kr.
1966	21,30	22,85	29,35	35,80
1967	10,40	12,05	13,65	15,30

Det vi sparer i trygdekassetrekk har vi imidlertid fått igjen i skattetrekket.

Premie til Folketrygden trekkes nemlig sammen med skattetrekket og utgjør 4 % av trekkgrunnlaget. — Totalt sett kan vi gjøre denne sammenligning for to valgte inntekts-trinn:

Inntekt	17000	23000
1966 Arl. medl.pr.		
til tr.kassen	1188	1526
1967 Arl. medl.pr.		
til tr.ks. + Folketr.pr.	1307	1630

Premiene til trygdekassen omfatter nå syketrygden, tilleggstrygden for sykepenge og arbeidsløshetsstrygden.

De mest aktuelle ytelsene er:

Syketrygden:

a) Naturalstønad: Leggehjelp, sykehus.

b) Etter 3 sykedager gis sykepenge etter inntektsgruppe (se vår første tabell) med: kr. 14, 16 19, 23 pr. dag, tillagt kr. 3,— pr. forsørget.

Tilleggstrygden:

Etter 9 sykedager gis sykepenge etter inntektsgruppe med kr. 10, 13, 16, 17 pr. dag.

Disse ytelsene er ikke skattepliktig inntekt.

Man er fritatt premiebetaling til trygdekassen hvis man mot sykesedel dokumenterer sykdom minst 3 dager av en premieuke.

Premien til Folketrygden dekker foruten alderspensjon en rekke stønadsordninger som attføringshjelp, uføretrygd, enke- og morstrygd, barnetrygd og forsørgertrygd for barn. Da det imidlertid vil føre for langt å gjengi ytelsene her, må det henvises til annet opplysningsmateriale.

Vi har hittil oppholdt oss ved hva de trygdede selv betaler i premie. Vi bør imidlertid være kjent med at også kommune og stat betaler en mindre del av premien, mens brorparten faller på arbeidsgiveren. For å illustrere utviklingen gjengis denne tabell over arbeidsgiverens årlige premie pr. ansatt til de sociale trygdene (arbeider i fareklasse 4):

Innt.	13000	17000	23000	30000
1963	1136	1193	1476	1476
1964	1193	1250	1560	1560
1965	1331	1391	1768	1768
1966	1500	1568	2018	2465
1967*	1575	1965	2510	3083

Økning
fra:

1963 39 % 65 % 70 % 109 %

*) Inkl. 7 % avgift til Folketrygden.

For en ansatt med lønn kr. 23.000 påløper altså for arbeidsgiveren kr. 2.510,— pr. år i premier, mens den trygdede selv betaler kr. 1.630,— pr. år.

La oss endelig nevne en praktisk detalj vedrørende forskuddsskattetrekket (inkl. premie til Folketrygden) slik dette gjennomføres ved vår bedrift. Trekket er som kjent kun en foreløpig innbetaling idet den endelige skatteberegning og premieberegning gjøres på basis av selvangivelsen. Man kan få både tilgodebøl og restbøl.

Myndighetene har utarbeidet trekk-tabeller som viser trekket gradert etter inntektens størrelse, skattekasse etc. — Hos oss er trekkbereg-

ningen automatisert (ved hullkort). For å kunne gjennomføre dette har vi fått skattemyndighetenes tillatelse til å beregne en trekkprosent for hver enkelt arbeidstaker, og denne er like stor ved hver lønnsutbetaling. Prosenten er basert på den enkeltes gjennomsnittlige inntekt — da tatt hensyn til evt. produksjonspremie, akkord, normal overtid etc. Det trekk som gjennomføres vil derfor ikke for hver enkelt gang alltid stemme med de utleverte trekktabeller. Over en periode på flere lønninger bør vi imidlertid komme ganske nær, og vi håper at færrest mulig vil få en ubehagelig restskatt å slite med når vi får skatteseddelen i august.

Tor Schjetne

Parti fra Ranheim omkring år 1900

Gerhard Schilliaas ved arbeidsbordet

Skyteskivene fra Namdalen

Det er kanskje ikke alle på Ranheim som kjenner til at vi også driver en skyteskivefabrikk, selv om skarpe øyne vel har lagt merke til at det fra tid til annen går vogner med papp under adresse Skage i Namdalen. Det er vel heller ikke så mange som har gleden av å kjenne mannen som forestår fabrikkken, mannen bak — eller riktigere foran skivene: Sigurd Schilliaas.

Han er født og oppvokst i Namdalen og fikk alt fra ung alder av stor interesse for skyting — en hobby som etter hvert gikk over til å bli bestemmende for hans yrke. Sin første seier på skytebanen oppnådde han i 1908, og siden har det gått slag i slag slik at det er en pen premiesamling han med stolthet kan vise fram. Gavepremien for samlagsmesterskapet for Namdalen fra 1923 er det vel som ruver mest i premieskapet, ved siden av de ca. 50 medaljer han har oppnådd ved forskjellige stevner, bl. a. trøndersk mesterskap. «På landsskytterstevner fikk jeg ikke anledning til å delta i mine beste år som skytter», sier Schilliaas. Nei, det var vel ikke så enkelt den gang med ansvaret for en barneflokk på sju. Den største seier på dette plan er mesterskapet i klasse eldre oldboys

ved landsskytterstevnet i Målselv i 1961. Som ekte namdaling er Schilliaas som rimelig kan være en ivrig elgjeger, og med bopel i mange år ved Namsen dessuten en entusiastisk laksefisker. Og kommer en inn på tema som disse, vil historiene ingen ende ta, for det gode humør og lune smil har Schilliaas fortsatt i behold.

Som skytter begynte han etter hvert med lading av skudd. De første skyteskiver malte han i 1932, men hadde dengang vansker med å skaffe egnet papp. Ja, han ble faktisk henviset til Sverige da han skulle kjøpe det første parti. Den første pappen fra Ranheim ble levert i 1935, men det var kun til lagene i Namdalen han leverte skiver i årene før krigen.

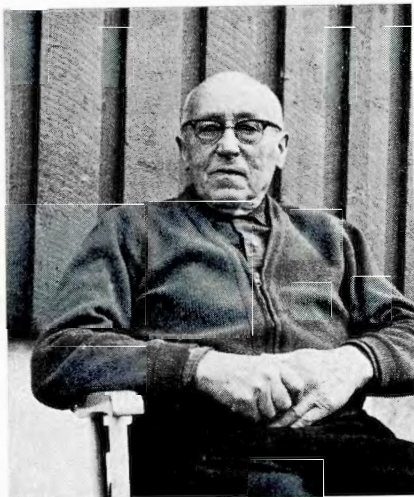
Fart i saken ble det først i 1945 da avtalen med oss ble inngått, hvor etter Schilliaas skulle ta på seg fabrikkasjonen for vår regning. Ranheim leverer idag en vesentlig del av de skivene som benyttes i Norge, såvel av det sivile skyttervern som av Forsvaret. Pappen blir spesialfabrikert, den har bl. a. full våtstyrke. At kvaliteten er i orden fikk man et godt bevis for i Namdalen for noen år siden da skivene ble stående ute i stativene vinteren over dekket av snø. Da skivene kom til syne under

vårflommen året etter, var skivene like gode, og skytingen kunne begynne igjen uten videre.

Ansvarer for fabrikken ble i 1960 overdradd til sønnen Gerhard som vi ser avbildet ved arbeidsbordet. Han går såvel i yrke som hobby i sin fars fotspor, idet han også har vunnet sitt første samlagsmesterskap. Men junior må ha hjelp av sine tre brødre, også ivrige skyttere, for å konkurrere med farens medaljesamling.

«Sommeren 1968 kommer jeg vel innom Ranheim igjen», sier Sigurd Schilliaas, «for da er det landsstevne på Jonsvannet, og dit må jeg. Hvis helsen holder da», legger han lunt til. Og det gjør den nok, for Schilliaas tar fortsatt, i en alder av 76 år, et tak med i skivefabrikken når det er nødvendig.

Ved en anledning som denne vil han gjerne sende en hilsen til sine venner her på Ranheim, med takk for godt samarbeide gjennom mange år.

Sigurd Schilliaas

PROTOKOLL

for møte i bedriftsutvalget 29. nov. 1966. Møtet ble holdt i konferanserommet i mek. verksted fra kl. 18.00.

Tilstede var utvalgets medlemmer, unntatt T. Ronæs, F. Kiør og A. Wæraas. Formannen i «Isbjørn» O. M. Barstad samt Peder Stamnes var tilstede som gjester.

Dagsorden:

1. Orienterende meddelelse fra bedriftsledelsen.
2. Eveneueult.

1. Orienterende meddelelse fra bedriftsledelsen.

Direktør Overwien meddelte at ordresituasjonen hadde forverret seg noe, idet vår største norske kjøper bare hadde tatt vel halvparten av vanlig kvantum de siste par måneder, og neppe ville øke uttaket før ut på ettermøter. Opphør av den ekstraordinære importavgift i England fra

1. desember og gjenværende toll fra 1. januar 1967 burde gi håp om øket eksport, men på grunn av de mange økonomiske vanskeligheter i England, var forholdene uoversiktlige. Alt tatt i betraktning var vår ordresituasjon forholdsvis tilfredsstillende, men igangsetting av PM VI — beregnet å finne sted i midten av desember — burde tilsi øket ordreinnngang.

Svinprosenten (utskudd) i papirfabrikken er fremdeles for høy, og arbeidet med å redusere svinnet må ha høy prioritet, da spørsmålet er av stor betydning for lønnsomheten.

I to uker av oktober måned ble cellulosefabrikken drevet helt etter polysulfid-kokemetoden. Den beregnede vedbesparelse ble oppnådd. Endel problemer gjenstår imidlertid å løse, innen vi kan gå helt over til metoden.

Overwien opplyste at vi måtte regne med høyere omkostninger blant

annet som følge av økede frakter og pålegg på strømprisen. De sosiale omkostninger viste også sterk stigning.

2. Eventuelt.

Dyblie minnet om at ifølge statuttene er funksjonstiden for medlemmer av bedriftsutvalget 2 år, og foreslo at også de medlemmer hvis funksjonstid etter den gamle ordning med produksjonsutvalg nå utløp, allikevel skulle fungere ut neste år. Dette var

utvalget enig i. Derimot skal der på neste møte foretas valg av formann og sekretær for ett år.

Det ordinære møte ble hevet kl. 18.30, men umiddelbart deretter deltok utvalgets medlemmer ved utdelingen av Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste til en rekke ansatte som har mer enn 30 års tjenestetid i bedriften.

Den tradisjonelle julemiddag i hovedkontorets spiserom ble kombinert med tilstelning for medaljere.

En jordlapp

Øvre Ranheimsfoss

Vi avsluttet forrige oversikt over husmannsplasser under Ranheim Vestre med Bakplassen, også kalt Harper-rommet. Det er nok mange plasser igjen ennå under Ranheimsgården som ikke er nevnt. Vi skal villig innrømme at det hele begynner å bli ikke så lite innviklet, mere innviklet enn vi trodde da vi ga oss i kast med denne serie. Det er disse gårdsnavnene Stor-Ranum og Øvre og Nedre Vig som kompliserer saken. Det er særlig etter at vi tok en titt på manntallet for 1801 at vi har erfart det.

Men vi får ta sjansen på de plasser vi har oppsporet navn på, og da får det stå sin prøve om terrenget ikke alltid stemmer med kartet.

I året 1801 var det f. eks. en plass ved navn Vigelv foss som vi må hefte oss litt ved. Ole Andreassen var da husmann på denne plassen, samtidig var han mølledreng. Hans kone hette Marithe Pedersdatter. Etter hva vi har hørt skal dette være den samme

plass som senere fikk navnet Øvre Ranheimsfoss. Etter som dette ikke er noen personalhistorie, vil vi ikke gå i detaljer når det gjelder dem som har vært husmenn på disse plassene opp gjennom årene. Det er meget vanskelig, for ikke å si umulig. Når det gjelder Øvre Ranheimsfoss vet vi imidlertid med sikkerhet at Per Sundal var den siste husmann på denne plassen.

Når det gjelder Nedre Ranheimsfoss, så var i 1875 Nils Mathias Olsen husmann og møller der. Andre navn fra denne plassen er Berntine Fossen, Robert og Ole Fossen. Nå eies stedet av Monrad Gulliksen.

Det var i sin tid populært å hente drikkevann fra et oppkomme oppe ved Fossen, fra en såkalt «Kaillvelt». En vanntønne med vann fra Fossen ble plassert på fabrikkområdet, og fabrikkens arbeidere kunne her slukke tørsten på varme dager.

Mens vi er inne på dette med vannhenting, er det oss fortalt at i riktig gamle dager kom frostingene over Strindfjorden med robåt for å hente vann i Vikelva. Det kunne være lange tørkeperioder som forårsaket dette. Det må en si var litt av en vannvei.

Da vi holdt på å pløye gjennom manntallet for 1801 kom vi bort i noen husmannsplasser som vi hittil ikke har greid å identifisere. Vi nevner f.eks. Krogen, Vigerhagen, Viger-gjerdet, Vignsplass og Sørskov. Navnene på husmennene der i 1801 har vi, men disse sier ingenting om hvor plassene lå. De som var husmenn den gangen var Jon Arntsen, Jonas Larsen, Tørres Olsen, Jon Pedersen og Anders Halvorsen.

Vi blir ikke ferdig med husmannsplassene denne gang heller, ser det ut til. Det er kanskje noen som spekulerer på hvorfor Pompen ikke er nevnt ennå. Det har sin gode grunn i at det er forskjellige ting vedrørende dette sted som vi gjerne ville ha klart først. Forhåpentlig greier vi det om ikke alt for lenge.

Ranheim, den 24. februar 1967

På trappa til Nedre Ranheimsfoss

Martin Harper fyller 90 år

En av Ranheims aller eldste, Martin Harper, fyller 90 år den 11. mars. Martin Harper er vel den her på stedet som har fulgt best med i utviklingen av Ranheim Papirfabrik, ettersom han har vokst opp og levd hele livet sammen med fabrikkene. Han begynte på skolen det året fabrikkene startet i 1884. Fjorten dager etter konfirmasjonen var han på plass som læregutt i mekanisk verksted. Det var i 1891. Her var han til i 1951. Det manglet da bare et par måneder på at han hadde vært på samme arbeidsplass i 60 år. For denne sin arbeidsinnsats er han tildelt Norges Vels medalje og H. M. Kongens for-tjenstmedalje.

Han er nå 90 år, det er en høy alder. Men Martin Harper holder fortsatt kontakten med det som skjer i tiden. Han leser sine aviser og han viser fremdeles sin interesse for den bedrift hvor han var i så mange år.

Ranheims-Nytt ønsker også å bringe den gamle hedersmann sin hilsen.

Ranheim, den 23. februar 1967

70 år:

Bernt Saksvik	9/4 -67
---------------	---------

60 år:

Hergeir Hoff	3/6 -67
Einar M. Paulsen	4/6 -67
Johannes Gulbrandsen	9/6 -67
Einar Bækken	15/6 -67

50 år:

Sverre Ekelund	11/5 -67
----------------	----------

På besøk hos Nordenfjelske Treforedling A/s Fiborgtangen

I begynnelsen av februar var styret for Ranheim Arbeidsmannsforening på besøk hos Nordenfjelske Treforedling i Skogn.

Det er vel rimelig, som nærmeste nabo i samme bransje, å være en del nysjerrig, og derfor troppet R.N. opp på kontoret til fagforeningsformannen, Peder Myhre, for å fritte ham litt.

— Hva var ditt første inntrykk av fabrikken i Skogn?

— Jeg ble imponert. Alt er nytt, godt planlagt og praktisk innrettet, og så ligger anlegget pent og fritt til. Det var på Gottåshøgda i Skogn at Vinje i sin tid fikk inspirasjonen til «Her ser eg fagre fjord og bygder», kan Myhre fortelle. Det er nesten like pent som på Ranheim, og det sier ikke så lite. Kommunikasjonsmessig ligger det også flott til, like ved E6, og derfra kom det stadig

tømmertransporter pr. bil. Det er eget sidespor for jernbanen, hvor et helt togsett med tømmer fra Sverige rullet inn mens vi var der.

For ferdigvarene lå det to skip ved egen kai og lastet. En tysk båt for Bremen, og en for Danmark. Den tyske båten het Ajax, og det var kapteinen på denne som gikk inn uten los, og fikk som påskjønnelse for dette 300 kr. i bot.

— Men det er da vel ikke første gang tyske båter går inn Trondheimsfjorden uten los?

— Nei, men å gå helt inn i Martin Kvennavika sitt spesialfarvann uten det minste respekt for Survikjækta og gutan hans Martin, var likevel hardt.

— Er det hovedsakelig innherredsfolk som er beskjeftiget derinne?

— Hadde inntrykk av at det hovedsakelig var det. Ja, endel finnlendere

er det vel igjen ennå, og de skal visstnok være der til maskin nr. 2 er i gang.

— Driften er vel helkontinuerlig?

— Ja, og folkene likte stort sett dette, hadde jeg inntrykk av. Mannskapsstyrken er ung, og de så fram til «langfriuka».

— Foreningslivet var vel ennå ikke noe utpreget?

— Nei, det blir vel ennå vanskeligere der enn hos oss som har kontinuerlig drift. Vi kan være enige om at skiftarbeide er ikke bra. Vi blir satt utenom mye som er av verdi.

— Organisasjonen der inne?

— Den er god, men mange arbeider ennå på prøvetid og føler seg kanskje foreløpig mere bundet av «jorda». Formannen i fagforeninga heter Jan Hedlund, og er kommet dit fra Halden.

— Du som er interessert i skole-spørsmål. Hvordan lå det an på den fronten for å ta i mot en slik ekspansjon?

— Det lå fint an. Skolestedet i Skogn er veldig godt. De har jo også folkehøgskole i bygda og realskole på Levanger.

— Boligspørsmålet så vi av pressa at det var endel trøbbel med?

— Det er nå ordnet, og folket synes tilfredse med ordningen.

— Tilbake til fabrikkene igjen. Hvordan var tempoet?

— De kjørte papirmaskinen på 710 m den dagen vi var der. De fikk også et brudd i papirbanen, og de kunne ikke nettopp ta det med ro for å få det fram igjen, det skal være sikkert. Fra rullmaskinen gikk rul-lene på transportør til pakkerne, og de måtte sannelig snu seg jamt. Det pakkes døgnet rundt.

— Hadde du inntrykk av at det var billigere å leve der? Billigere jordbruksvarer for eksempel?

— Nei, bøndene holdt prisene. Men det var en kantine på bedriften som jeg kunne ønske vi hadde hatt maken til på Ranheim. Der var det god og rimelig mat og trivelige lokaliteter. Vi ble bevertet der sammen med skogeierne i Trøndelag. De var også på omvisning i fabrikkene, så vi var i godt selskap over alt.

— Til slutt. Kunne du ha tenkt deg å ha arbeide der?

— Ja, de hadde nå ikke ranheims-lukta der da, og jeg er vel for inn-grodd med den. Men jeg har som du vet drevet litt med gårdsarbeide, og hvis det skal være ønsketenking, kunne jeg godt ha tenkt meg en gård der inne.

B

Refleks

I en hver anstendig avis har vi i dag noen ord om bruken av refleks, og vi vil også gjerne understreke dette, men —

Fabrikkens vei nedover mot jernbaneundergangen kan enkelte ganger være nokså mørk, og selv de som bruker refleks har vel ingen større sikkerhet hvis kjøretøyene ikke bruker lys, sier en som bruker apostlenes hester. Han ber oss nevne dette.

Alle er sikkert enige, og lykt skal sykkelen ha?

70 år

Sverre Hårberg rundet de 70 25. januar, selvsagt i fin form, og det var nok med noe vemodige følelser han gikk ut av klassen for aktive. For Hårberg har det aldri vært tale om å delta som kuffertløper. Enten det dreiet seg om arbeid eller idrett, så var det bare en måte å gå inn for oppgaven på — det var å sette til for fullt.

Hårberg begynte i fabrikken som 15-åring, og har med unntakelse av en kortere periode som sjømann (dog lang nok tid til å erverve seg de maleriske dekorasjoner som er karakteristisk for dette yrke), arbeidet sammenhengende i bedriften i 55 år. Stort sett har det falt i hans lodd å sørge for vedlikehold av forbren-

ningsprosessen, først som fyrbøter og senere som sodabrenner. I de siste 6 årene har han arbeidet i E-avdelingen, vesentlig som transportmann og hylsemaker.

Hårberg har neppe noensinne reflektert over om den ene jobben kunne være mere tiltrekkende enn den andre. Et arbeid var et oppdrag som skulle utføres på beste måte uansett, og det er vel hemmeligheten ved den arbeidsglede som alltid har vært karakteristisk for ham, selv om arbeidet kunne være aldri så ubehagelig. De varmeproduserende avdelinger i gamle dager hørte vel egentlig ikke til de triveligste arbeidsplassene. Alltid villig, pliktoppfyllende til det ytterste og i velsignet godt humør, slik blir Hårberg karakterisert av dem som har hatt med ham å gjøre.

I fritiden har idretten vært hans store interesse. Han har vært aktiv som fotballspiller, terreng-, bane- og landeveisløper. Han har deltatt i marsj- og kappgang-konkurranser, og om vinteren var det langrenns-skiene som fikk holde for. Hvor mange ganger han har deltatt i Reinsfjellrennet vet vi ikke, men han var den første som ble tildelt plaketten som oppnås etter 10 fullførte renn.

I disse traktene har han også i stor utstrekning dyrket en av sine andre hobbies — sportsfiske, både sommer og vinter, og det er ikke så få netter han til alle årets tider har tilbragt i soveposen under åpen himmel. I de senere år har interessen konsentrert seg om Gaula, hvor det jo drives en mere avansert form for fangst av den edleste av fiskeartene.

Når det gjelder fritidsbeskjeftigelse, er det ikke fastsatt noen aldersgrense, så Hårberg blir nok fortsatt å se for full fart i løypa og i terrenget i det hele tatt i årene fremover.

Hårberg er tildelt medaljen for lang og tro tjeneste samt Kongens fortjenstmedalje.

A. M.

70 år

Arnt Stubban er Orkdaling, født og oppvokst på gården Stubban. 31. januar var det 70 år siden han så dagens lys. Som rimelig kan være, var det på fedrenegården han virket da han kom til sjels år og alder og var moden for arbeidslivet. I første omgang ble det forøvrig ikke jorden han viet sin arbeidskraft. Til gården hørte også en snekkerbedrift, og det var her den unge Arnt hovedsakelig arbeidet de første årene. Senere kom gårdsdriften til å spille en stadig større rolle, inntil han i 30-årsalderen overtok hele ansvaret. Etter noen år solgte han denne gården og skaffet seg en ny hvor mulighetene var større.

Selv om Stubban trivdes godt som gårdbruker, kunne han ikke helt glemme sin opprinnelige profesjon — snekkeryrket. Da så Jernbeton satte igang en entreprise i Orkanger umiddelbart før siste krig, falt han for fristelsen, kvittet seg med gården og tok ansettelse i dette firma. I 1948 kom han til Ranheim hvor han i første omgang var med på oppførelsen av diverse boliger både i Lia og andre steder. Stubban arbeidet i byg-

ningsavdelingen inntil han for vel 3 år siden av helsemessige grunner måtte gå inn i pensjonistenes rekker.

Men om formen ikke er helt på topp, er humøret det i høy grad. Det er vel forøvrig ingen som har sett Stubban annerledes enn med et underfundig smil, der han gikk omkring i sine stadig nye hodeplagg av høyst original og selsom konstruksjon. Og grunn til å være fornøyd har han jo også, slik som han blir tilsmilt av fru Fortuna. Vi husker det var en av bedriftens ansatte som hadde adskillige våkenetter mens han grublet på hvordan han skulle avlure Stubban hans fabelaktige tippesystem, som gav slike eventyrlige resultater. Det fortelles at Stubbans svennestykke i snekkerfaget var en bokhylle beregnet på litteratur, hvor det er lite tekst, men desto flere tall mellom permene. Det er ganske sant — for å sitere H. C. Andersen.

Som pensjonist i sin hyggelige leilighet i byen, koser Stubban seg glugg ihjel. Men hvis man tror han ligger og drar seg utover dagen, tar man skammelig feil. På slaget 5 tårner han ut, og som den herre han er, koker han kaffe og anretter delikat frokostbrett for sin kone før hun står opp. Hun er yrkeskvinne og bor hele dagen, men når hun kommer hjem er huset i orden og middagen ferdig, så det står ikke på.

Med et stort smil forsikrer Stubban oss at «jeg hadde aldri trodd jeg skulle få det så bra».

A. M.

70 år

Einar Bostad er født 17. februar 1897 i Hommelvik, hvor han har vært bosatt praktisk talt hele sitt liv. Som så mange andre i den tiden, måtte han lenge før konfirmasjonsalderen bidra til familiens underhold ved å arbeide på gårdene, vesentlig som gjettergutt i skoleferiene. Som «voksen» (etter konfirmasjonen) ble det naturligvis full arbeidsdag, i første omgang på sagbruk. I 20-årsalderen fikk Bostad ansettelse på Meraker Smelteverk, hvor han arbeidet 4—5 år. Tidene var jo den gang meget vanskelige og fast arbeide ikke lett å oppnå, så det ble stadig skifting av jobb — veiarbeide, anleggsvirksomhet, snekkerarbeide og arbeide i skogen både som hugger og kjører. I 1955 kom så Bostad til Ranheim og arbeidet i bygningsavdelingen inn til han for ca. 1 år siden ble overført til E-avdelingen.

Bostad har likt seg godt i alle de forskjellige jobbene han har hatt. Selv om han er et utpreget friluftsmenneske, hadde han ingen vanskelighet med å finne seg til rette i smelteverket f. eks.

Det harde livet i tømmerskogen var i grunnen ganske trivelig. Som

tømmerkjører var det ikke alltid så lett å ta seg fram. Bostad minnes en gang han drev med tømmerkjøring i Skatvalbygda. Transporten gikk over et vann som var tilknyttet E-verkets anlegg. Etter hvert ble dammen så nedtappet at den ikke lenger var kjørbar. Det var ingen annen råd enn å forsøke en omgående bevegelse i djupsnøen. Tre mann holdt på fra den årle morgen til langt ut på ettermiddagen, spadde, trampet og ryddet, inntil hesten gikk til arbeidsnedleggelse. Man hadde da kjempet seg fram en kilometer og hadde ca. 100 m igjen til en skogsvei. Hesten ble spendt fra kjøredoningen, fikk havre og rimelig kviletid. Så var det å prøve å komme fram til folk for natten. Vel fremme på veien gikk det ganske bra — der var det bare 60—70 cm nysnø. Bostad gikk og leide hesten etter seg, men denne syntes nok det gikk for sent, sprang fram og havnet utenfor veien. Etter mye strev fikk Bostad dyret opp på veien igjen, men gampen var ikke blitt klok av skade, for etter en stund gjorde den et nytt forsøk på å øke tempoet. Men da den omsider på ny hadde fast grunn under hovene, tok den ingen sjanse, men fulgte Bostad som en hund med mulen i ryggen på sin herre.

Slike og lignende opplevelser ble det mange av. En gang i Selbu måtte han dog gi tapt for snøen. Det var ikke råd å komme noen vei. En av kara skar inn et merke i stangen i en høystakk der hvor denne stakk opp av snøen. Da sommeren kom, viste det seg at merket stod 3,4 m over marken.

Bostad har i de siste 30 år bodd på et bruk i utkanten av Hommelvik. Nå er riktignok driften nedlagt, men i yngre dager ble det utført meget arbeide på gården, hvor det var ikke så liten besetning med stort og smått.

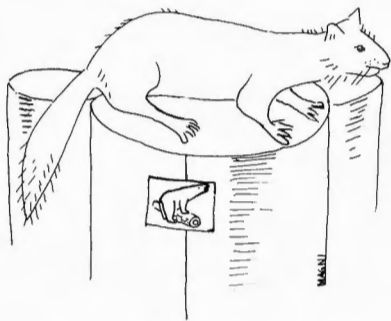
Bostad er en ivrig fisker, og som innendørs hobby kommer treskjæringen i første rekke. En sommer var Bostad vaktmester på Saltøya, og det var nok den triveligste jobben han har hatt. Nå håper han at det ikke er samme aldersgrense for denslags virksomhet som for arbeidet i fabriken, slik at det kan by seg en ny sjanse.

A. M.

Fauna på Ranheim Papirfabrikk

Som dere vet var det mange rare dyr i arken, men at det finnes så mange av artene i og rundt fabrikken her, hadde vi ikke trodd. Vi har nok hørt at hemma i Sverige var elgen så tam at den kom fram til sodahusvinduene og viste sine attributter, og at lemenene der var store som katter, men dette er vel bare i «Jämtlands grøne skogar».

Her på Ranheim er det vel vanligvis smågnagerne og spurven som dominerer. Ja, endel duer er det, og enkelte mener rypebestanden er god.

Men så er det også mange jegere, så bestanden blir holdt nede.

Ellers har det forekommet ål i vassledningene. Undertegnede har også sett ål sprelle på gulvet bak massekarene. Ål med en slik størrelse at en kan undre seg på hvordan den er kommet gjennom rørene. Det sies at en ål kan gå gjennom turbinene uten å ta skade.

Men like før jul fikk mannskapet på klistermaskinen et uventet dyrebesøk. Det gikk ilrykter om kjemperotte. Spenningen var stor og jakten ble intensivert. Dører og vinduer ble skalket, og med de forskjelligste våpen ble hver på sin post. Til slutt kunne Ingvald Fossum gi utysket nådestøtet, og det viste seg å være en mink. Det ble en kjærkommen julegave til kone eller datter.

B.

BEDRIFTSIDRETT

Vinterhalvåret er en stille tid for bedriftsidretten på Ranheim. Man kan ikke annet enn å beklage når en bedrift på ca. 600 ansatte ikke har en eneste mann som deltar i bedrifts-langrenn, og kun en — en — som deltar i hopp.

Men dette til tross arrangerte Ranheim Kraft langrenn den 9. januar. Med 34 deltagere og bra føreforhold hadde vi en riktig fin dag på Tjønnstuggu. Torsdag 23. februar sto Ranheim Kraft igjen som arrangør, og denne gang for hopprenn. Vi måtte ty til Byåsbakken for å kunne avvikle dette. Deltagelsen var som vanlig, idet 14 stykker kjempet om plassene gjennom 3 omganger. Dagens beste hopper ble vår egen Gjermund Kirkvold. Han har flere seire i år, og har representert Ranheim på en fin måte.

La oss håpe at vi neste sesong også får deltagere fra Ranheim i langrenn. Mosjonstreningen på skolen går meget bra i år med jevnt godt oppmøte.

B.a.

Nr. 30 klar til start

Bjarne Daaland (i midten) er alltid villig til å være med som starter og tidtaker.

